

ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Питаннями, які пов'язані з особливостями статі людини та їх психологічними відмінностями, в останні роки починають все частіше цікавитись науковці. Дослідження особистісних цінностей сучасної молоді пояснюється змінами та модернізаціями в українському суспільстві. Інтерес та вивчення саме психологічних відмінностей представників жіночої та чоловічої статей підвищився в останньому десятилітті. Відомо, що у багатьох країнах світу останні десятиріччя ХХ століття ознаменувалися істотними зрушеннями в розумінні рівності потенційних можливостей чоловіків і жінок та правового забезпечення цієї рівності в постіндустріальному суспільстві [1]. Такі зміни потягнули за собою і зміну гендерних стереотипів, очікувань від представників різних статей, зміну поведінки чоловіків та жінок, цінностей, життєвих орієнтацій і планів, соціальних ролей.

Дана тема хвилює багатьох сучасних вітчизняних та зарубіжних психологів і соціологів, а саме: Воронін О., Берн Ш., Бендас Т., Бобнева М., Бьєрквіст К., Джин Х., Зіммерман Д., Кон І., Клецина І., Лапіна Н., Липпман У., Мартинюк І., Наумова Н., Ольшанський В, Хорні К, Шіроканов Д., Шихирев П.

Останнім часом в соціальній психології значно зріс інтерес до небезпек гендерної стереотипізації. Актуальним є питання про можливості відходу від загальноприйнятих правил, норм, які нав'язані нам суспільством, та міри свободи-залежності від того, жінка ми або чоловік, а, відповідно, від тих соціально-психологічних особливостей своєї статі, які в ньому домінують.

Проблемами гендерних стереотипів займалися Липпман У., Берн Ш., Шихирев П., Широканов Д., Алексєєва А.

Варто відмітити, що з кожним роком економічна ситуація в країні, зміна колишнього світогляду та поглядів на те, якими повинні бути чоловіки та жінки, створюють неабиякі труднощі та внутрішні конфлікти у представників сучасної молоді. Серед молодих людей посилюється агресивність, жорстокість, зухвала поведінка, демонстративність, також спостерігається зміна цінностей, пріоритетів, незалежно від статі. На нашу думку, в зв'язку з цим, доречно проаналізувати гендерні стереотипи нашого суспільства. Згідно суспільних стереотипів, які значною мірою визначають особливості поведінки людини, для чоловіка нормативною і бажаною вважається виражена маскуліність, а для жінок - фемінність.

Ці суспільні моделі існують як система поглядів на норми статево-рольової поведінки, а також як соціальні очікування. Якщо поведінка людини не відповідає загальноприйнятим нормам, то така особа підлягає певному тиску. В сучасному суспільстві такий тиск має психологічний характер (наприклад, осуд). Особа, намагаючись уникнути негативних переживань, прагне задовольнити очікування суспільства, засвоюючи адекватні моделі гендерно-рольової поведінки.

Але на наше суспільство, особливо молодь, значний вплив здійснюють цінності та моделі поведінки представників західноєвропейських країн. Для сучасної європейської жінки надмірна фемінність не є в тій же мірі нормативною і бажаною, в якій маскуліність - для чоловіка. Загальним для більшості молодих людей є та обставина, що на перший план у їх ідеології виходять цінності маскуліності [2]. Сюди можна віднести такі риси характеру та якості, як безкомпромісність, підвищена наполегливість, розвинута мотивація досягнення, ініціативність, високий інтелект та свобода від стереотипів.

Психологічні дослідження молодіжних проблем у сучасних умовах реформування життя суспільства поступово перетворюються із суто

академічних питань наукового пізнання в невід'ємну складову практичного освоєння соціальної дійсності [2]. Поєднання високого ступеню розвитку фемінності та маскулінності в одній людині (незалежно від статі) називається андрогінністю. У психології андрогінію пояснюють як особистісну характеристику, яка не пов'язана з порушеннями статевого розвитку або статево-рольової орієнтації.

Сучасні молоді люди з ранніх років потрапляють в ситуацію підвищеної незалежності та відповідальності за власну поведінку. Люди старших поколінь відмічають надмірну самостійність у молоді та вміння пристосовуватись до змінних умов середовища. В зв'язку з цим спостерігається розвиток андрогінії у представників обох статей, що означає гнучкість їх рольової поведінки.

Отже, переоцінка цінностей, яка відбувається в сучасному суспільстві, зміна гендерних стереотипів, пріоритетів значно впливає на психологічні особливості молоді. У молодих людей змінюються стилі поведінки, що позначається на виборі професії, на побудові відносин з оточуючими, самореалізації, побудові сім'ї та інших сферах життя. Звичайно, дана проблема не є достатньо дослідженою та розробленою у сучасному суспільстві. Питання, пов'язані з вивченням гендерних особливостей та гендерних відмінностей можуть бути застосовані у всіх сферах людського життя, де вивчається поведінка індивідів, груп і організацій.

Література:

1. Оніщенко Н., Береза С., Макаренко Л. Гендерні дослідження в сучасному суспільстві: проблеми, реалії, перспективи [Електронний ресурс] // Віче .-2009.- №17. Режим доступу: [http://http://www.viche.info/journal/1621/](http://www.viche.info/journal/1621/)
2. Чудаєва, Н.В. Гендерні особливості девіантної поведінки підлітків // Вдосконалення майстерності практичного психолога / За заг. ред. Чудаєвої Н.В. - Умань: Видавничо-поліграфічний центр "Візаві", - 2013. - С. 108-114.